

قرآن به مثابه برهان بر اثبات وجود خداست/نقدها و پاسخ به اشکالات بر این برهان

سی و دومین جلسه فلسفه دین مجمع عالی حکمت اسلامی با سخنرانی دکتر محمد محمدرضایی، استاد پردیس قم دانشگاه تهران به ارائه بحث با موضوع ...

سی و دومین جلسه فلسفه دین مجمع عالی حکمت اسلامی با سخنرانی دکتر محمد محمدرضایی، استاد پردیس قم دانشگاه تهران به ارائه بحث با موضوع «171#&عجاز قرآن به مثابه برهان بر اثبات وجود خدا»؛ پرداخت. به گزارش خبرگزاری مهر، محمدرضایی در ابتدای این نشست با اشاره به اینکه براهین متعددی برای اثبات وجود خدا ارائه شده است؛ از برهان حرکت تا برهان امکان و وجوب و برهان صدیقین، گفت: یکی از براهینی که به نظر می‌آید به آن کم لطفی شده است، برهان معجزه است که در لسان متکلمان به رسمیت شناخته نشده است، آن برهان بدین تقریر است: قرآن معجزه است؛ معجزه صرفاً از طرف خداوند امکان‌پذیر است. پس اعجاز قرآن برهانی بر اثبات وجود خداست.

محمدرضایی با اشاره به اینکه البته دو نفر از اندیشمندان به این برهان اشارتی داده‌اند، افزود: 1. احمد مصطفی مراغی در تفسیر مراغی ج 3، ص 163 و 2. ملا مهدی نراقی در انیس الموحدین، هفت دلیل برای اثبات وجود خدا آورده‌اند که دلیل پنجم ایشان دلیل معجزات و کرامات است (صص 53-54) ناگفته نماند که تقریرهای دو اندیشمند فوق‌الذکر قابل اشکال است و نیاز به تنمیم دارد.

این محقق و استاد دانشگاه در ادامه سخنانش اظهار داشت: اکثر متکلمان معجزه را دلیلی بر صدق نبوت و نبی گرفته‌اند اما به نظر می‌رسد که می‌توان قرآن را دلیل بر خدا دانست. از آیه 82 نساء می‌توان استظهار نمود که قرآن دلیل بر خداست. از خطبة 175، 183 و 143 نهج البلاغه هم می‌توان این را برداشت کرد. مثلاً می‌فرماید: «171#&؛ فالقرآن حجة الله علي خلقه»؛ در برخی روایات بر علامت بودن قرآن برای خدا تأکید دارند. (بحارالانوار، ج 11، ص 71)

وی با اشاره به اینکه آیت الله جوادی آملی در کتاب «171#&تبیین براهین اثبات خدا»؛ نیز به برهان معجزه اشاره نموده و آنرا برای اثبات وجود خدا ناکارآمد تلقی می‌کنند که اشکالات زیر متوجه برهان معجزه است، اذعان کرد: کسانی که معجزات را مشاهده نکرده‌اند برای آنها این برهان حجیت ندارد. باید در این حوادث غیر عادی نقش علل طبیعی کاملاً منتفی بوده و نیز علت‌های ناشناخته غیر الهی در آنها نقش نداشته باشد حتی علل متافیزیکی. معجزات محال عقلی است و تحدی هم نه برای اثبات خدا بلکه برای اثبات صدق نبوت است.

وی در پایان سخنانش اظهار داشت: اما پاسخ این اشکالات چنین است: معجزه قولی مثل قرآن در دسترس است؛ علل مادی در شکل‌گیری قرآن کاملاً منتفی است. حقانیت قرآن در خودش هست و نه در چیز دیگر. آیات قرآن به نور تشبیه شده است و انواع معجزه در قرآن وجود دارد و یکی از ابعاد آن، اعجاز محتوایی آن است و معانی آن هم اعجاز دارد. یکی از معانی آن، این است که این کتاب از ناحیه خداست و کسی که نشانه بودن آن را به چالش بکشد، معجزه بودن قرآن را انکار کرده است و دیگر برای اثبات صدق دعوی نبوت هم کارآمدی ندارد. پس دلالت قرآن بر خدا ذاتی آن است.

در پایان اساتید حاضر در جلسه اشکالات و سؤالاتی را که مرتبط با مبحث فوق ارائه کردند که دکتر محمدرضایی به آنها پاسخ داد.